

OPPILAITOSYHTEISTYÖN KEHITTÄMISHAASTEET
Vanhuspalveluiden kehittämissyksikkö
Karpalon kokemuksia oppilaitosyhteistyön kehittämisestä

Marjut Arola

Opinnäytetyö
Lokakuu 2007

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Marjut Arola	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 42	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen saakka	
Työn nimi OPPILAITOSYHTEISTYÖN KEHITTÄMISHAASTEET Vanhuspalveluiden kehittämysyksikkö Karpalon kokemuksia oppilaitosyhteistyön kehittämisestä		
Koulutusohjelma Jyväskylän ammattikorkeakoulu/Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Outi Pylkkä		
Toimeksiantaja(t) Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO)		
Tiivistelmä Kehittämishankkeessa kuvataan oppilaitosyhteistyön toimintamalleja ja yhteistyön kehittämiseen liittyviä kokemuksia Pielisen Karjalan vanhustyön kehittämysyksikkö Karpalossa. Selvityksessä jäsennetään sosiaalialan koulutuksen kehittämisen näkökulmasta eri toimijoiden näkemyksiä siitä, mitä sosiaalialan kehittämysyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden yhteistyön vahvistamiseen tarvitaan. Viitekehyksenä on sosiaalialan koulutuksen työelämäyhteistyö ja sen kehittäminen. Selvitys toteutetaan osana Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ISO) ja Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Socom) yhteistä Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hanketta, joka kuuluu Sosiaali- ja terveysministeriön alaiseen sosiaalialan kehittämishankkeen käytännön harjoittelun kehittämisen kokonaisuuteen. Tutkimusongelmana oli selvittää kehittämysyksikkö Karpalon oppilaitosyhteistyön toimintamalleja, kehittämistarpeita ja yhteistyön kriittisiä tekijöitä. Selvitykseen haastateltiin Kehittämysyksikkö Karpalon henkilöstöä ja oppilaitosyhteistyöverkoston jäseniä. Tuloksista käy ilmi, että Karpalossa on ollut oppilaitosyhteistyötä neljällä toiminta-alueella; hankeyhteistyössä, harjoitteluyhteistyössä, tutkimus- ja opinnäyteyhteistyössä ja henkilöstön täydennyskoulutusyhteistyössä. Yhteistyön edellytyksiksi nähdään pysyvät yhteistyön rakenteet ja riittävät resurssit, tiedonvaihto ja konkreettinen yhteistyö sekä käytäntötutkimuksen ja tutkimusmenetelmäopintojen vahvistaminen. Yhteistyön kriittisinä tekijöinä pidetään sitoutumista, tehtävien ja roolien selkeää määrittelyä ja työelämälähtöisyyden varmistamista.		
Avainsanat (asiasanat) Oppilaitosyhteistyö, sosiaalialan kehittämysyksiköt, työelämäyhteistyö, kehittäminen		
Muut tiedot		

Author(s) Marjut Arola	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 42	Language Finnish
	Confidential ☐ Until	
Title The Developmental Challenges in Educational Cooperation. The experiences of educational cooperation in Karpalo the development unit of the services for the elderly		
Degree Programme Jyväskylä University of Applied Sciences/Teacher education college		
Tutor(s) Outi Pykkä		
Assigned by The East Finland social and welfare centre of expertise (ISO)		
Abstract <p>This development project report describes patterns of educational cooperation and experiences of developmental cooperation in Karpalo the development unit of the services for the elderly. Views of what is needed to strengthen the cooperation between development units of social services and educational organizations are analyzed in the point of social welfare education. The theoretical database of this research is the cooperation of social welfare education and working life.</p> <p>This research is part of the common project of East Finland social and welfare centre of expertise (ISO) and South East Finland social and welfare centre of expertise (Socom). The project is called "to the social work for the aged through practice" and it belongs to the National Development Project for Social Services governed by the Ministry of Social Affairs and Health.</p> <p>The purpose of this research is to find out patterns of educational cooperation and developmental challenges and the critical points of the educational cooperation. Personnel of Karpalo and members of the educational cooperation network were interviewed for this research. Results of this research shows that there has been educational cooperation in four areas of operation; project work, practice, research and further education for the personnel. Permanent structures, resources, information exchange, concrete cooperation and methods of practical research are supposed for the cooperation. The critical points of the educational cooperation are commitment, definition of tasks and roles and the emphasizing of the importance of the working life based development.</p>		
Keywords Educational cooperation, development unit of social services, working life cooperation, development		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 SOSIAALIALAN KOULUTUKSEN TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ	6
2.1 Sosiaalialan toimintaympäristön muutokset ja osaaminen	6
2.2 Työelämäyhteistyön vahvistaminen sosiaalialan koulutuksessa	8
2.3 Sosiaalialan kehittämissyksiköt työelämäyhteistyön tukirakenteina	12
3 CASE KARPALO – Vanhustyön käytäntölähtöistä tutkimusta ja kehittämistä	14
3.1 Karpalon voimavara- ja palvelusalueen vanhustyön kehittäminen	16
3.2 Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hanke	17
4 SELVITYKSEN TOTEUTTAMINEN	19
5 KOHTI KÄYTÄNTÖLÄHTÖISTÄ OPPILAITOSYHTEISTYÖTÄ	22
5.1 Karpalon oppilaitosyhteistyön muodot	22
5.2 Toimivan yhteistyön edellytykset	24
5.3 Oppilaitosyhteistyön kriittiset kohdat	29
5.4 Käytäntölähtöisen oppilaitosyhteistyön elementit Karpalossa	32
6 LOPUKSI	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	38
LIITE 1: Kehittämishanketyöskentelyn kokonaisuus	38
LIITE 2: Haastattelulomake	39
LIITE 3: Haastatteluaineistosta nousevien teemojen tiivistäminen	41
LIITE 4: Yhteenveto vanhuspalveluiden kehittämissyksikkö Karpalon tutkimus- ja kehittämistoiminnan kehittämissaasteista	42

1 JOHDANTO

Koulutuksen ja työelämän yhteistyön tiivistäminen nähdään tärkeäksi sekä työelämästä nousevien muutoshaasteiden että koulutuksen kehittämisen näkökulmista. Koulutuksen ja työelämän yhteistyön avulla voidaan varmistaa, että koulutus vastaa sisällöllisesti työelämän ja yksilöiden tarpeita ja edistää eri oppilaitoksista valmistuvien opiskelijoiden sijoittumista työmarkkinoille. Sosiaalialan koulutuksen työelämävastaavuus korostuu sosiaalipolitiikassa, palvelurakenteissa ja työn sisällöissä tapahtuvien muutosten takia. Sosiaalialan koulutuksen työelämäyhteistyötä vahvistetaan käytännön opetuksen, tutkimusyhteistyön ja erilaisten kehittämishankkeiden kautta. Sosiaalialan työn ja palveluiden kehittämisen tueksi tarvitaan arjen toimintakentästä nousevaa tutkimusta ja tiedonmuodostusta.

Pitkäjänteisten yhteistyökäytäntöjen rakentamiseksi oppilaitosyhteistyöhön tarvitaan myös pysyviä rakenteita ja toimintamalleja. Sosiaalialan seudulliset kehittämissyksiköt toimivat oman alueensa asiakastyön, tutkimuksen ja kehittämisen koordinoijina. Valtakunnallista kehittämissyksikköverkostoa rakennetaan sosiaalialan pysyväksi työelämäyhteistyön tukirakenteeksi. Sosiaalialan koulutuksen ja kehittämissyksiköiden yhteistyö on vielä alkumetreillä. Yhteistyön kehittämiseksi eri kehittämissyksiköiden oppilaitosyhteistyön toimintamalleista ja kokemuksista tarvitaan lisää tietoa.

Tässä ammatillisten aineiden opettajaopintoihin kuuluvassa kehittämishankkeessa kuvataan eri toimijoiden kokemuksia Pielisen Karjalan vanhuspalveluiden kehittämissyksikkö Karpaloon kiinnittyvästä oppilaitosyhteistyöstä. Tutkimustehtävänä on selvittää Karpalon oppilaitosyhteistyön toimintamalleja ja yhteistyön kehittämiseen liittyviä tarpeita, toiveita ja reunaehtoja.

Sosiaalialan koulutuksen kehittämisen näkökulmasta selvityksessä jäsennetään eri toimijoiden näkemyksiä siitä, mitä sosiaalialan kehittämissyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden yhteistyön vahvistamiseen tarvitaan. Tavoitteena on myös nostaa esille oppilaitosyhteistyön kriittisiä tekijöitä eli yhteistyön sudenkuoppia ja menestystekijöitä. Oppilaitosyhteistyön kokemuksia kuvataan tässä selvityksessä yhden sosiaa-

lialan kehittämissyksikön näkökulmasta. Kokemukset kootaan elementeiksi, jotka jäsentävät Pielisen Karjalan vanhuspalveluiden kehittämissyksikkö Karpalon käytäntölähtöistä oppilaitosyhteistyötä.

Kehittämishanke toteutetaan osana Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ISO) ja Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Socom) yhteistä Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hanketta, joka kuuluu Sosiaali- ja terveysministeriön alaiseen sosiaalialan kehittämishankkeen käytännön harjoittelun kehittämisen kokonaisuuteen. Tämän hankekokonaisuuden kautta kehittämishankkeella on yhteydet myös valtakunnalliseen työelämälähtöisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan (jatkossa T&K-toiminta) kehittämiseen.

Kehittämishanke on vaiheittain etenevä kokonaisuus, joka muodostuu vuonna 2006 alkaneesta maakunnallisesta käytäntötutkimusyhteistyöstä, Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeen toiminnasta sekä varsinaisena kehittämistehtävänä toteutettavasta selvityksestä (Liite 1). Painopiste on sosiaalialan kehittämissyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden välisen T&K- toiminnan ja siihen liittyvien yhteistyökäytäntöjen kehittämisessä. Lopputuotoksena valmistuneessa raportissa näitä teemoja kuvataan ja arvioidaan yhden sosiaalialan kehittämissyksikön oppilaitosyhteistyön kokemusten kautta. Tavoitteena on, että Karpalon kokemuksia ja toimintamallia voidaan käyttää hyväksi sosiaalialan kehittämissyksiköissä ja koulutusorganisaatioissa laajemminkin.

2 SOSIAALIALAN KOULUTUKSEN TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ

2.1 Sosiaalialan toimintaympäristön muutokset ja osaaminen

Sosiaalialan toimintaympäristössä on meneillään muutoksia, jotka vaikuttavat merkittävästi sosiaalipalveluiden kysyntään, palvelurakenteisiin, osaamistarpeisiin ja koulutukseen. Sosiaali- ja terveysalan kehitysennusteissa alan tulevaisuuteen vaikuttavina megatrendeinä pidetään globalisoitumista, kestäväää kehitystä, kulttuurisia tekijöitä ja niihin liittyviä syrjäytymisuhkia sekä väestön ikääntymistä. Sosiaalialan

työhön vaikuttavina valtatrendeinä voidaan pitää myös verkostomaisen työn lisääntymistä, työn murrosta, julkisen sektorin roolin muutosta ja teknologian kehitystä. (Vuorensyrjä ym. 2006, 15.) Laajempien yhteiskunnallisten kehityslinjojen lisäksi suomalaiseen sosiaalialan työhön vaikuttavat myös meneillään oleva kunta- ja palvelurakennemuutos sekä suomalaisen korkeakoulujärjestelmän rakenteellinen kehittäminen (OPM 2007a, 29).

Globalisaatiokehityksellä on tärkeä merkitys suomalaisen hyvinvointijärjestelmän ja sosiaalialan tulevaisuuteen. Maailman talouteen siirtyminen lisää pääomien, työvoiman ja palveluiden liikkuvuutta. Sillä voi olla sekä myönteisiä että kielteisiä seurauksia. Työvoiman vapaa liikkuminen voi helpottaa sosiaalialan tulevaisuuden työvoiman tarpeita, jos koulutusorganisaatiot pystyvät vastaamaan maahanmuuttajien ammatillisen kouluttamisen haasteisiin. Globalisaatiokehityksen mukana tulevat elinkeino- ja tuotantorakenteiden muutokset luovat puolestaan paineita työn uudelleenorganisoinnille ja työn joustoille. Tämä näkyy osa-aikaisten ja määräaikaisten työsuhteiden lisääntymisenä, nuorten ikäluokkien epävarmana kiinnittymisenä työmarkkinoille ja uudenlaisina osaamistarpeina (OPM 2007a). Koulutusjärjestelmän tehtävänä on tukea näitä rakennemuutoksia ja vastata joustavasti työmarkkinoiden osaamistarpeisiin. Sosiaalialan koulutuksessa nämä työelämämuutokset edellyttävät esimerkiksi valmiuksia kouluttaa muilta aloilta, kuten teollisuudesta tai maataloudesta tulevaa työvoimaa uudenlaista osaamista vaativiin sosiaalialan työtehtäviin.

Hyvinvointipolitiikan muutos näkyy muun muassa julkisen sektorin toimintakulttuurin muutoksena. Julkisen sektorin vastuuta hyvinvointipalveluiden ylläpitämisestä arvioidaan uudelleen ja julkisessa palvelutuotannossa kiinnitetään entistä enemmän huomiota taloudelliseen tehokkuuteen. Palvelurakenteessa ja palveluiden tuottamisvoimissa meneillään oleva kehitys näkyy palveluiden tuottamisvastuun laajenemisena julkisen sektorin lisäksi yksityiselle ja järjestösektorille. Väestön ikääntyminen näkyy sosiaalialalla samanaikaisena asiakaskunnan lisääntymisenä ja työntekijöiden voimakkaana eläköitymisena. Keskustelua sosiaaliturvan ja – palveluiden vastikkeellisuudesta, kannustavasta sosiaaliturvasta sekä kansalaisten aktivointiin perustuvista palveluista käydään vilkkaasti. (OPM 2007a, OPM 2007b, Vuorensyrjä ym. 2006.)

Kuntatasolla sosiaali- ja terveyspalveluita jaetaan perus- ja erityispalveluihin ja palveluiden järjestämisessä siirrytään enemmän seudulliseen tai alueelliseen palveluvastuuseen. Nämä kehitysnäkymät sekä lukuisat sosiaalisissa ongelmassa tapahtuneet muutokset edellyttävät sosiaalialan tehtävärakenteiden ja osaamisen uudelleen arviointia.

2.2 Työelämäyhteistyön vahvistaminen sosiaalialan koulutuksessa

Sosiaalialan toimintaympäristössä, ammattirakenteissa ja ammateissa tapahtuneet nopeat muutokset edellyttävät osaamisen ja työelämän tarpeiden parempaa kohdentamista. Koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen vahvistaminen on myös yksi opetusministeriön vuosille 2007 – 2012 laatiman koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman painopistealueista. Työelämälähtöisyyden tiivistäminen nähdään tärkeäksi kaikilla koulutusasteilla.

Ammatillisen koulutuksen yleisiksi kehittämiskohteiksi on linjattu (OPM 2007a, 16-17) työelämävastaavuuden ja työelämäyhteyksien vahvistaminen, koulutustarpeiden ennakointi, työpaikalla tapahtuvan opiskelun järjestäminen, yksilöllisten koulutustarpeiden huomioon ottaminen koulutus- ja kehittämisspalveluiden suunnittelussa, laadunhallinta sekä ammattiopistojen johtamisen ja strategiatyön vahvistaminen. Näihin tavoitteisiin pyritään vahvistamalla ammatillisten koulutusorganisaatioiden kykyä vastata entistä tehokkaammin yksilöiden ja työelämän eri toimialojen osaamis- ja kehittämistarpeisiin. Toiminnan tueksi laaditaan kansallinen ammattiosaamisstrategia, joka kattaa ammatillisen koulutuksen kaikki muodot. Opetushenkilöstöä kannustetaan työelämäosaamisen vahvistamiseen ja henkilöstön osaamiselle etsitään uusia työelämälähtöisiä hyödyntämismahdollisuuksia. Ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuutta on jo vahvistettu esimerkiksi näyttötutkintojärjestelmän kautta.

Sosiaali- ja terveysalan tulevaisuuden osaamis- ja työvoimatarpeet ovat sosiaalialan ammatillisen koulutuksen osalta ensisijaisesti määrällisiä. Sosiaalialan tulevaisuuden työvoiman tarpeesta lähes puolet kohdistuu ammatilliseen koulutukseen. Tämä tarkoittaa vuosittain noin 6000 lähihoitajatutkinnon suorittaneen virtaa koulutusjärjestel-

mästä työmarkkinoille. Sosiaalialan perushoivan ammattitehtävät ja lähihoitajan ammatillisen osaamisen ydinalueet säilyvät tulevaisuudessa suhteellisen muuttumattomina. Tulevaisuuden työelämälähtöisinä osaamisalueina sosiaalialan ammatillisessa koulutuksessa nostetaan esille teknologiataidot, työn kehittäminen, arkisten innovaatioiden ja ongelmanratkaisutaidot sekä yrittäjyys. (Vuorensyrjä ym. 2006, OPM 2007a.)

Ammattikorkeakouluopetuksessa painotetaan työelämän kehittämiseen ja aluekehitystehtäviin liittyviä osaamisalueita. Ammattikorkeakoulujen työelämäyhteyksiä vahvistetaan kytkemällä työelämälähtöinen tutkimus- ja kehittämistyö tiiviimmin osaksi opetusta. Käytännön toimenpiteenä ammattikorkeakouluja veloitetaan huolehtimaan opetussuunnitelmissaan ja opintojen ohjauksessa siitä, että opiskelijoiden työelämäyhteydet syvenevät koko opiskelun ajan. Harjoittelukäytäntöjä kehitetään ja opin- näytetöitä pyritään kytkemään työelämän tarpeita palveleviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. (OPM 2007a, 28-29.)

Sosiaalialan korkeakoulutuksen suuntaa selvittänyt työryhmä toteaa, että ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutusohjelmia tulee kehittää tiiviissä työelämäyhteistyössä, sosiaalialan tehtävä- ja palvelurakenteissa tapahtuvat muutokset ja uudet osaamistarpeet huomioiden. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen tulevaisuuden haasteena on riittävän ja osaavan työvoiman kouluttaminen erityisesti vanhustenhuollon ja lastensuojelun tehtäviin. Näiden osaamisalueiden osalta tarvitaan myös koulutuksen sisällöllistä uudistamista. Sosionomien erityisosaamisen alueina korostuvat tulevaisuudessa sosiaaliohjaukseen liittyvät työtehtävät sekä erilaisten prosessien toteuttamiseen ja johtamiseen liittyvät tehtävät (OPM 2007b, 42-43, Vuorensyrjä ym. 2006, 228.)

Yliopistojen toiminta-alueisiin kuuluu myös työelämäyhteistyöhön, aluekehitystehtäviin ja yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen liittyviä tehtäviä. Näiden toiminta-alueiden merkitys korostuu tulevaisuudessa, vaikka yliopistojen ydintoiminnot painottuvat vielä vahvasti opetukseen ja tutkimukseen. Toimintaympäristön muutokset asettavat myös yliopistot uusien haasteiden eteen. Korkeakoulutusta kehitetään tulevaisuu-

dessa duaalimallin suuntaan, jossa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen profiilit painottuvat eri tavalla opetuksen, tutkimuksen, työelämäkytkentöjen ja aluekehitystehtävien suhteen. Osa suomalaisista yliopistoista profiloituu tulevaisuudessa kansainvälisesti korkeatasoisina tutkimusyliopistoina. Yliopistokeskusten alueyhteistyötä vahvistetaan ja niistä kehitetään aikuisväestön osaamistason nostamisen alueellisia resurssi- ja koordinaatiokeskuksia. (OPM 2007b.)

Sosiaalityön yliopistokoulutuksen tulevaisuuden haasteet kiinnittyvät vahvasti sosiaalialan ja sosiaalityön tutkimuksen, tiedontuotannon ja tiedollisen perustan vahvistamiseen. Sosiaalityön toimintakentästä tarvitaan reaaliaikaista tietoa suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi. Sosiaalityön hyvinvointipolitiikan välineenä 2015 toimenpideohjelmassa (Karjalainen ym. 2005) korostetaan, että ennakoivaa ja sosiaalisia vaikutuksia arvioivaa tutkimustietoa tarvitaan yhä enemmän. Sosiaalityön asiakastyöstä nousevan tutkimustiedon kanavoiminen toimintojen kehittämisen pohjaksi edellyttää myös perussosiaalityössä toteutuvaa tiedon tuottamista, systematisoimista ja analysointia. Sosiaalityön tutkimuksellisen tiedon tulevaisuuden tärkeitä uusia alueita tulevat olemaan ennakoiva, arvioiva ja hyvinvointistrategisia valintoja tukeva tiedontuotanto.

Työelämälähtöisyyden vahvistamiseen liittyy sosiaalialan koulutuksessa tunnistettuja haasteita. Yksi kehittämiskohde on eri koulutusorganisaatioiden tehtävien ja opetuksen sisältöjen selkiyttäminen. Sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksessa ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opetuksen ja ohjauksen sisällöt ovat osittain päällekkäisiä. Esimerkiksi terveystieteiden opiskelijat kokevat, että ammattikorkeakouluopetus on ajautunut matkimaan liikaa yliopistollisia käytänteitä erityisesti tutkimuksen ja käytännön opetuksen kohdalla. Tämä puolestaan näkyy ammattikorkeakouluista valmistuvien kaventuneina työelämätaitoina. (Kilpiäinen 2003, Kilpiäinen 2004, 1-2.) Sosiaalialan korkeakoulutuksen rakenteellista kehittämistä selvittänyt työryhmä toteaaakin, että molempien korkeakoulusektoreiden tehtäviä ja työelämävastaavuutta tulee kehittää niin, että ne jatkossa eroavat selkeästi toisistaan. Tehtäviä selkiyttämällä koulutusorganisaatioiden resursseja voidaan tehokkaammin kohdistaa työelämästä nousevien eritasoisten tiedonmuodostustarpeiden hyödyksi. Tehtävien yhteensovittaminen ja

sosiaalialan koulutuksen strateginen kehittäminen edellyttävät sosiaalialan korkeakoulusektoreiden yhteistyön konkreettista tiivistämistä.

Työelämälähtöisen tiedontuotannon vahvistamiseksi sosiaalialalle tarvitaan tavoitteellista tutkimusjärjestelmää. Sosiaalialan tutkimustoiminta on nykyisin liian vähäistä. Alan kehittämistä vakavasti haittaavana puutteena pidetään myös tutkimustoiminnan erillisyyttä kehittämistyöstä. Alan tutkimusrahoitus on pirstaleista, mikä ohjaa tutkimusta hajanaisiin erillistutkimuksiin. Ratkaisuksi ehdotetaan pitkäjänteisen kansallisen tutkimusohjelman laatimista sosiaalihuoltoon. (Vuorensyrjä 2006, Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta 2007.)

Sosiaalialan *käytäntölähtöiseen tutkimukseen tai käytäntötutkimukseen* liittyvät määrittelyt, toimintakäytännöt ja yhteistyörakenteet kaipaavat myös jäsenystä. Sosiaalialan käytäntötutkimuksella tarkoitetaan tiedonmuodostusta, jonka ongelmanasettelu perustuu vahvasti sosiaalialan käytäntöihin. Käytäntötutkimus on ensisijaisesti soveltavaa tutkimusta. Se pyrkii palvelemaan monia erilaisia intressitahoja ja sille on syntynyt omanlaisia tietokäsityksiä ja tiedon tuottamisen tapoja. Käytäntötutkimus on ajassa elävää, tieteellistä ajattelua ja käytäntöjä reflektovaa toimintaa. Käytäntötutkimuksen ominaispiirteitä ovat innovatiivisuus ja vuorovaikutuksellisuus. Toiminnassa pyritään henkilökohtaisen ja hiljaisen tiedon kautta muodostuvaan jaettuun tai yhteiseen tiedontuottamiseen. (Satka ym. 2005, 9 – 11, Väisänen 2006, 1-2.)

Sosiaalialan käytäntötutkimukseen liittyy tieteelliseen uskottavuuteen, teorian ja käytännön suhteeseen ja metodisiin kysymyksiin liittyviä jännitteitä. Silva Tedre (2007, 1-4) nostaa yliopisto-opetuksen näkökulmasta esille kysymyksiä, joiden osalta tarvitaan lisää yhteistä keskustelua tiedeyhteisöjen, koulutusorganisaatioiden ja työelämän välille. Ensimmäinen kysymys liittyy käytäntötutkimuksen tieteellisiin lähestymistapoihin. Perustuuko käytäntötutkimus konstruktiviseen tieteelliseen lähestymistapaan, jolloin tietoa tuotetaan kielellisesti käytetyillä puhetavoilla ja toiminnallisesti teoilla. Vai tulee käytäntötutkimuksen perustua enemmänkin positivistisiin tieteellisiin lähestymistapoihin, jolloin huomio kiinnittyy ensisijaisesti käytännöstä nousevien ilmiöiden objektiiviseen todennettavuuteen ja mittaamiseen.

Toinen oleellinen kysymys koskee sitä, millainen ja kenen tieto käytäntötutkimusta ohjaa; millaisilla sanoilla ja käsitteillä asioita kuvataan ja kysymyksiä tehdään? Tämä kysymys liittyy kiinteästi käytäntötutkimuksen tieteellistä uskottavuutta koskevaan keskusteluun (vrt. Väisänen 2006, 1). Käytäntötutkimus hajottaa perinteistä akateemista teorioihin perustuvaa tieteellistä ajattelua, koska teoriaohjautuvat tutkimuskäytännöt ja käsitteet palvelevat heikosti käytäntöä. Käytäntötutkimuksen haasteena onkin löytää sellaisia uusia käsitteellisiä ja teoreettisia jäsennostapoja, jotka palvelevat paremmin sekä tieteellistä että käytännöistä nousevaa tiedonmuodostusta. (Tedre 2007, 2.)

Kolmas kysymys liittyy Tedren (2007, 3) mukaan tutkijan rooliin ja asemaan. Perinteisen akateemisen subjekti-objekti – tutkimusasetelman rinnalla käytäntötutkimuksesta voidaan löytää myös asetelmia, joissa tutkija on tasavertaisessa subjekti-subjekti – suhteessa erilaisiin toimijatahoihin. Toisaalta näissä asetelmissä on kysymys käytäntötutkimukseen liittyvistä menetelmällisistä valinnoista. Toisaalta taas käytäntötutkimuksen prosessiluonteesta, johon kuuluu tutkimuskysymysten ja tutkimuksen toteuttamistapojen yhteisöllistä konstruointia. Nämä asetelmat voivat olla haastavia työyhteisöille, aloittelevalle opiskelijatutkijalle ja tutkimusten ohjaajille. Ne myös haastavat akateemisen tutkimuskulttuurin, joka on perinteisesti perustunut vahvaan tieteelliseen auktoriteettiin ja autonomiaan.

2.3 Sosiaalialan kehittämissyksiköt työelämäyhteistyön tukirakenteina

Sosiaalialan kehittämissyksiköt ovat asiakaspalveluita tuottavia yksiköitä, jotka toimivat oman alansa seudullisena tai alueellisena kehittämissasiantuntijana. Kehittämissyksiköiden tehtävänä on yhdistää käytäntöä palvelevaa tutkimusta, kehittämistä, koulutusta ja arviointia asiakastyöhön. Niiden tavoitteena on tarjota pitkäjänteiset ja pysyvät rakenteet sosiaalihuollon kehittämistoiminnalle. (Pasanen 2006, 37 – 38.) Sosiaalialan kehittämissyksiköt liittyvät meneillään oleviin kunta- ja palvelurakennemuutokseen ja sosiaalialan kansallisen kehittämissankkeeseen. Kehittämissyksiköiden tehtävänä on uudistaa sosiaalialan asiakastyön työmenetelmiä, palveluiden tuotantotapoja ja palvelurakenteita.

Sosiaalialan kehittämissyksikkötoiminnalle on määritelty niiden rakenteita, toimintaa sekä alueellisuutta ja seudullisuutta koskevat yhteiset kriteerit. Kehittämissyksikkökriteereiden mukaan (Heinämäki 2006, Pasanen 2006) kehittämissyksiköt ovat sosiaalialan asiakastyötä tekeviä yksiköitä, joiden toiminnassa yhdistyvät käytäntö, kehittäminen ja tutkimus. Kehittämissyksiköt ovat oppivia organisaatioita, jotka kehittävät pitkäjänteisesti omaa toimintaansa ja osaamistaan. Ne ovat alueellisia tai seudullisia palveluntuottajia, jotka verkostoituvat ja verkottavat muita alueen toimijoita. Seudullisten ja alueellisten verkostojen lisäksi kehittämissyksiköillä on valtakunnalliset yhteydet oman substanssialansa muihin kehittämissyksiköihin.

Kehittämissyksikkötoiminta on käynnistetty Sosiaali- ja terveysministeriön vuosina 2003 – 2007 toteuttaman sosiaalialan kansallisen kehittämishankkeen puitteissa. Määräaikaista hankerahoitusta on myönnetty syksyyn 2007 mennessä yhteensä 43 yksikölle. Sosiaalialan seudulliset kehittämissyksiköt toimivat viidellä sosiaalihuollon toiminta-alueella: lastensuojelussa ja sijaishuollossa, vanhustenhuollossa, sosiaalityössä, vammaistyössä ja varhaiskasvatuksessa. Kehittämissyksikkötoiminta laajenee asteittain siten, että vuoteen 2011 mennessä Suomessa on Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan noin 125 kehittämissyksikköä, joiden toiminta kattaa koko sosiaalihuollon kentän.

Kehittämissyksiköistä rakennetaan pysyviä sosiaalihuollon kehittämisrakenteita ja tavoitteena on, että niiden toiminta turvataan jatkossa erillisellä erityisvaltionosuusrahoituksella. Kehittämissyksikkötoiminnan vakiinnuttamisesta odotetaan päätöksiä vuosina 2008 – 2011 toteutettavan Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman ja kuntarakenteita uudistavan Paras -hankkeen toiminnan aikana (STM 2007, 7). Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesin syksyllä 2007 tekemän kehittämissyksikkökyselyn mukaan kehittämissyksikkötoiminnan tärkeänä tulevaisuuden edellytyksenä on se, että niille kohdennetaan riittävästi resursseja kehittämistyön vakiinnuttamiseen. Vaikuttavan ja pitkäjänteisen kehittämistoiminnan näkökulmasta kehittämissyksiköt toivovat tulevaisuudessa myös tiiviimpiä yhteyksiä sosiaalialan osaamiskeskusiin, Sosiaali- ja terveysministeriöön ja Stakesiin.

Sosiaalialan kehittämissyksiköiden tehtäviin kuuluvat henkilöstön ammatillisen osaamisen vahvistaminen ja asiakastyön, työmenetelmien ja palvelurakenteiden kehittäminen. Yksiköihin liittyvän tutkimuksen ja arvioinnin muodostumista ohjaa vahva kytkentä käytännön asiakastyöhön. Seudulliset kehittämissyksiköt toimivat tutkimus- ja kehittämistehtävien osalta tiiviissä yhteistyössä alueen oppilaitosten, yliopistojen ja sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa.

Stakesin kehittämissyksikkökyselyn (Stakes 2007) mukaan valtaosa kehittämissyksiköistä ilmoittaa yhdeksi keskeiseksi työskentelytavakseen yhteistyön alueensa koulutusorganisaatioiden kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa yhteistyötä käytäntölähtöiseen tutkimukseen, käytännön opetukseen, hankeyhteistyöhön ja koulutukseen liittyvissä tehtävissä. Kokemukset oppilaitosyhteistyön käytännöistä ovat kuitenkin vielä vähäisiä, eikä tutkittua tietoa yhteistyön sisällöistä ja vaikuttavuudesta vielä ole. Monin paikoin yhteistyössä ollaan vielä tavoitteiden määrittelyn ja yhteistyökäytäntöjen rakentamisen asteella. Kehittämissyksiköt näkevät oppilaitosyhteistyön haasteina sen pysyvyyden ja oppilaitosten pitkäjänteisen sitoutumisen. Haasteina ovat myös sosiaalialan koulutuksen sisältöjä kehittävän käytännön opetuksen vahvistaminen kehittämissyksiköissä sekä käytäntölähtöiseen tutkimukseen liittyvien käsitteiden ja toimintamallien jäsentäminen.

3 CASE KARPALO – vanhustyön käytäntölähtöistä tutkimusta ja kehittämistä

Pielisen Karjalan vanhuspalveluiden kehittämissyksikkö Karpalo on yksi kolmesta Pohjois-Karjalassa rakenteilla olevasta sosiaalialan kehittämissyksiköstä. Karpalon lisäksi Pohjois-Karjalassa kehitetään Keski-Karjalan seudullista lasten ja nuorten hyvinvointikeskus HYTKESiä sekä Joensuun seudun lastensuojelun kehittämissyksikkö Perhekeskusta. Sosiaalialan kehittämissyksiköt ovat käynnistyneet Pohjois-Karjalassa, kuten muuallakin Suomessa hankemuotoisena toimintana. Valtakunnallisesta sosiaalialan kehittämishankkeesta rahoitetuilla kehittämissyksikköhankeilla on Pohjois-Karjalassa rakennettu puitteet kehittämissyksiköiden toiminnalle, luotu seudulliseen palvelutuotantoon ja yhteistyöhön liittyviä sopimuksia sekä kehitetty erilaisia palvelu-

sisältöjä. Kehittämisyksiköt toimivat oman substanssialansa seudullisena palveluiden tuottajana ja kehittäjänä. Pohjois-Karjalan kehittämisyksiköiden yhteisenä tavoitteena on vakiinnuttaa toimintansa seudulliseksi/maakunnalliseksi kehittämisrakenteeksi ja saavuttaa tätä kautta pysyvää parannusta sosiaalialan palvelurakenteisiin ja toimintatapoihin.

Karpalon toiminta käynnistyi Lieksassa kehittämishankkeena vuonna 2005. Karpalohankkeen tavoitteena on turvata seudullisella yhteistyöllä Pielisen Karjalan alueen asukkaille laadukkaat vanhustenhuollon perus- ja erityispalvelut sekä etsiä vanhuspalveluihin uudenlaisia vanhuksen omia voimavaroja tukevia toimintatapoja ja työmenetelmiä (www.karpalohanke.net). Hankkeessa ovat mukana seutualueen kaikki kunnat Lieksa, Nurmes, Valtimo ja Juuka sekä Ilomantsi. Hankkeen yhteistoimintaverkostoon kuuluvat lisäksi Joensuun kaupunki, sosiokulttuurisen vanhustyön osalta, Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO), Sosiaalialan yksityisiä palveluntuottajia (esim. Nurmeskotiyhdistys ry, Abloy Oy, Respecta), Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry:n KANAVA- projekti sekä koulutusorganisaatioista Joensuun yliopisto ja Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulu. Karpalohankkeen toiminta on edennyt toiminnan käynnistämisen- ja yhteistyön rakentamisen vaiheen (I -vaihe 2005 – 2006) kautta toimintatapojen vakiinnuttamisen ja arvioinnin vaiheeseen (II-vaihe 2007 - 2008).

Vanhuspalveluiden kehittämysyksikkö Karpalo tarjoaa päiväkeskuspalveluita, erilaista ryhmätoimintaa ja kouluttautumismahdollisuuksia Pielisen Karjalan alueella asuville ikäihmisille. Palvelutoiminnan lisäksi Karpalossa kehitetään vanhustyön uusia työmuotoja, seudullisia palvelutuotteita ja erityispalveluita. Toiminnassa hyödynnetään uuden teknologian tuomia mahdollisuuksia, kootaan vanhustyön arjesta nousevia koulutustarpeita sekä rakennetaan yhteyksiä erilaisiin vanhustyön yhteistyöverkostoihin. Kehittämysyksikön toiminnassa korostetaan kehittämistyön, koulutuksen ja tutkimuksen vuorovaikutusta käytännön vanhustyössä. Tavoitteena on, että Karpalosta muodostuisi ikäihmisten kanssa tehtävän työn pysyvä koulutus- ja kehittämiskeskus (www.karpalohanke.net).

Karpalon toimintaa on rakennettu pitkäjänteisesti uudenlaisen, vahvaan seutu- ja verkostoyhteistyöhön perustuvan palveluideologian varaan. Toiminnan lähtökohtana on asiakaslähtöisten ja tulevaisuuden palvelutarpeisiin vastaavien vanhuspalveluiden kehittäminen alueella olevia resursseja ja osaamista hyödyntäen. Käytännössä tämä tarkoittaa seutukunnallisen yhteistyön lisäksi myös yhteistyötä vanhuspalveluita tuottavien julkisten, yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kesken. Karpalon palvelutuotannossa ja kehittämistyössä on ylitetty ennakkoluulottomasti perinteisiä rajoitustoimia. Voimavarojen yhdistäminen ja toimintojen suunnitteleminen kuntarajoja ylittävänä yhteistyönä nähdään vanhusvoittoisen seutualueen ainoaksi realistiseksi toimintamalliksi tulevaisuudessa. Samalla on kuitenkin tiedostettu se, että palveluiden uudet toteuttamistavat, palvelusisällöt ja uudenlaiset toimijaverkostot edellyttävät henkilöstön osaamisen päivittämistä sekä käytännön työtä palvelevaa tutkimusta ja arviointia. (ks. Karpalon väliraportti v. 2005 - 2007).

3.1 Karpalon voimavaralähtöisen vanhustyön kehittämisaalueet

Ikäihmisten palveluita kehitetään Karpalohankkeessa kuuden toimintaosion eli sosio-kulttuurinen vanhustyön, koulutuksen, teknologian hyödyntämisen, palvelutuotteiden kehittämisen, erityispalveluiden tuottamisen sekä yhteistyöverkostojen luominen ja ylläpito kautta. Näistä toimintaosioista on hankkeen kehittämistavoitteiksi (Karpalon väliraportti v. 2005 - 2007) asetettu:

- palvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen seudullisesti
- ikääntyvän väestön toimintakyvyn turvaaminen, kotona asumisen tukeminen ja palvelutarpeisiin vastaaminen
- henkilöstön saatavuuden ja osaamisen turvaaminen
- ikäihmisten voimavarojen tukeminen ja osallisuuteen kannustaminen
- sosiaalihuollon henkilöstön tehtävärakenteen ja työolojen kehittäminen
- tietoteknologian käytön edistäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa
- sosiaalihuollon palvelujen ja kehittämistyön kokoaminen seudullisesti

Karpalon kehittämisalueet sisältävät rakenteellisia, toiminnallisia ja sisällöllisiä vanhustyön ja vanhuspalveluiden kehittämistasoja. Rakenteellisella tasolla kehitetään seudullista, kuntarajat ylittävää yhteistyötä perus- ja erityispalveluiden järjestämisessä. Rakenteellisiin kehittämiskohteisiin kuuluvat myös eri sektoreiden (julkinen, yksityinen, järjestöt) yhteistyönä toteuttamat palvelu- ja koulutusinnovaatiot. Karpalon toiminnallista kehittämistä ovat esimerkiksi teknologiaa vanhuspalveluissa hyödyntävien palveluiden tutkimus- ja tuotekehitystoiminta. Sisällöllisen kehittämisen osalta Karpalon voimavaralähtöisen vanhustyön teoreettiseksi viitekehikseksi on valittu sosiokulttuurinen lähestymistapa, joka haastaa niin vallitsevan vanhuskuvan kuin monet vanhustyön menetelmät ja toimintatavat. (Tedre 2006, 29 – 30.)

3.2 Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hanke

Kehittämisyksikkö Karpalon ja sosiaalialan oppilaitosten välistä yhteistyötä kehitetään vuosina 2007 – 2008 toteutettavassa Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeessa. Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ISON) ja Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Socomin) yhteistyössä toteuttamassa hankkeessa etsitään toimintamalleja, joiden avulla näillä osaamiskeskusalueilla toimivat vanhustyön kehittämisyksiköt voivat yhdistää voimavarojaan oppilaitosyhteistyön ja erityisesti harjoitteluyhteistyön vahvistamiseksi.

Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hanke kuuluu Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnoimaan valtakunnalliseen sosiaalialan käytännön harjoittelua uudistavaan kehittämishankkeeseen. Valtakunnallisen hankkeen tavoitteena on työelämän ja koulutusorganisaatioiden sekä sosiaalialan osaamiskeskusten ja kehittämisyksiköiden välisen yhteistyön vahvistaminen, käytännön harjoittelun koordinaation ja toimintakäytäntöjen kehittäminen sekä toimintamallien luominen harjoitteluyhteistyölle. Valtakunnallisessa hankkeessa selvitetään käytännön harjoitteluun ja koulutusyhteistyöhön liittyviä konkreettisia kehittämiskysymyksiä. Taustalla on huoli sosiaalialan vetovoimaisuudesta ja tulevaisuuden rekrytointihaasteista. Toisaalta taustalla on tarve kehittää työelämän, kehittämisyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden välistä tiedon kulua ja yhteisiä toimintamalleja. (Makkonen & Jämsen 2007, 3 – 6, Jämsen 2007.)

Valtakunnallisessa hankkeessa uudistetaan sosiaalialan käytännön opetusta ja harjoittelukäytäntöjä päihdehuollossa, lastensuojelussa, terveydenhuollon sosiaalityössä sekä vanhustyössä. Hankkeen päätavoitteena on vahvistaa alueellisesta työelämäyhteistyötä sosiaalialan osaamiskeskusten, seudullisten/alueellisten kehittämissiköiden ja sosiaalialan eriasteisten koulutuslaitosten välillä ja rakentaa tätä kautta sosiaalialalle vahvaa käytännön harjoittelun ja käytännön opetuksen kokonaisuutta. Valtakunnallisessa hankekokonaisuudessa selvitetään myös sosiaalialan käytännön harjoitteluun liittyviä kehittämiskysymyksiä, jotka edellyttävät valtakunnallisia toimenpiteitä. (STM 2007a, 7.) Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaa eri osaamiskeskusalueilla toteutettavien osahankkeiden kokemukset alkuvuodesta 2008 ilmestyvään raporttiin. Raportissa tarkastellaan sosiaalialan harjoittelukäytäntöjen kehittämistä eri palvelualueilla tehtyjen mallinnusten sekä käytännön harjoitteluun keskeisesti liittyvien teemakokonaisuuksien (oppiminen ja työssä oppiminen, oppilaitos- ja työelämäyhteydet, ohjaus- ja arviointivalmiudet) kautta.

STM:n hankekokonaisuuteen kuuluvan Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeen tavoitteena on vahvistaa Karpalon harjoittelukäytäntöjä, ohjaus- ja arviointitaitoja, voimavaraisen vanhustyön näkemystä sekä sosiokulttuurista työorientaatiota. Hankkeessa toteutetaan työntekijöille, opiskelijoille ja opettajille yhteinen työskentely- ja oppimisprosessi, joka muodostuu yhteisistä työkokouksista, työpajajaksosta ja prosessiarvioinnista (Makkonen & Jämsen 2007, 6, 11 – 12). Työpajatyöskentely järjestettiin kesäkuussa 2007 ja siinä jäsennettiin näkemyksiä vanhustyön ja – palveluiden kehittämistarpeista ja niihin liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta. Hankkeeseen kuuluva prosessiarviointi tarkoittaa ISO:n toteuttamaa toiminnan ja oppimisen arviointia. Prosessiarvioinnin tavoitteena on tuottaa syvempää tietoa harjoittelukäytäntöjen jatkokehittämistä varten. Tämä selvitys täydentää osaltaan Harjoittelun kautta vanhustyöhön - hankkeen prosessiarviointia.

4 SELVITYKSEN TOTEUTTAMINEN

Kehittämishankkeena toteutetun selvityksen tutkimustehtävänä oli avata sosiaalialan kehittämissyksiköiden oppilaitosyhteistyön toimintamalleja ja kehittämistarpeita yhden kehittämissyksikön kokemusten kautta. Kehittämishakkeessa selvitettiin Pielisen Karjalan vanhuspalveluiden kehittämissyksikkö Karpalon ja Karpalon yhteistyöverkostoon kuuluvien toimijoiden kokemuksia vuosien 2005 – 2007 aikana toteutetusta oppilaitosyhteistyöstä. Kehittämishankkeen tutkimuskysymyksiä olivat:

- Minkälaista oppilaitosyhteistyötä Karpalossa on ollut?
- Mitä oppilaitosyhteistyön kehittämiseen tarvitaan?
- Mitkä ovat yhteistyön kriittiset pisteet eli menestystekijät ja sudenkuopat?

Selvityksen kohteeksi valittiin Pielisen Karjalan vanhuspalveluiden kehittämissyksikkö Karpalo, jossa vanhustyötä on kehitetty pitkäjänteisesti jo usean vuoden ajan. Karpalon toimintamalliin kuuluu vanhustyön palvelurakenteiden ja palveluiden kehittäminen, uudenlaisten toimintamallien, sisältöjen ja työnjakojen innovatiivinen kokeilu vanhustyössä sekä verkostomainen toimintatapa eri toimijoiden kanssa. Karpalo on rakentanut toimintaansa tavoitteellisesti sosiaalialan kehittämissyksiköille annettujen suositusten pohjalta. Se on toiminut tiiviissä yhteistyössä maakunnan sosiaalialan oppilaitosten kanssa ja tehnyt monenlaisia avauksia oppilaitosyhteistyön vahvistamiseksi. Yhteistyö näkyy myös käytännön työssä. Sekä Karpalon että yhteistyöverkostojen työntekijöillä on kokemuksia oppilaitosyhteistyön käytännöistä.

Oppilaitosyhteistyötä tarkastellaan tässä selvityksessä Karpalon kolmen toiminta-alueen eli sosiokulttuurisen vanhustyön, teknologian hyödyntämisen vanhustyössä ja koulutus- ja oppilaitosyhteistyön kautta. Toiminta-alueet on valittu Karpalon kuudesta toiminta-alueesta sillä perusteella, että niissä kaikissa on tehty innovatiivisia ja käytäntölähtöisiä yhteistyöavauksia.

Kuvio 1. Pielisen Karjalan vanhustyön kehittämissyksikkö Karpalon oppilaitosyhteistyötä koskevan selvityksen kokonaisuus

Selvitykseen haastateltiin elo- ja syyskuussa 2007 kolmea kehittämissyksikkö Karpalon työntekijää ja neljää Karpalon yhteistyöverkostoon kuuluvaa henkilöä. Haastatteluihin osallistuneet henkilöt edustivat neljää eri näkökulmaa; Karpalon hallintoa ja projektijohtoa, sosiokulttuurisen vanhustyön kehittämistä, teknologian kehittämistä ja yritys yhteistyötä sekä sosiaalialan koulutusorganisaatioita. Kokemusten kattavuuden vuoksi haastatteluihin haettiin kahta henkilöä jokaiselta toiminta-alueelta. Tavoite toteutui kolmen toiminta-alueen osalta. Teknologian kehittämisen ja yritys yhteistyön toiminta-alueelta haastatteluun osallistui yksi henkilö.

Kaikki haastateltavat ovat osallistuneet Karpalo-yhteistyöhön osana työ- tai virkatehtäviään vähintään vuoden ajan. Valtaosa haastatelluista on ollut mukana Karpalon erilaisissa kehittämiss verkostoissa useamman vuoden ajan, osa Karpalon toiminnan alusta alkaen. Selvitykseen haastateltiin kehittämissyksikkö Karpalon hallinnon ja projektijohdon näkökulmasta Lieksan kaupungin sosiaalitoimen osastopäällikköä ja Karpalo-hankkeen projektipäällikköä. Sosiokulttuurisen vanhustyön kehittämisen näkökulmaa haastattelussa edustavat vuosina 2006 – 2007 toimineen Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulun hallinnoiman Keinu-hankkeen projektipäällikkö ja kehittämiss-

keskus Karpalon projektikoordinaattori. Teknologian kehittämisen ja yritysysteistyön näkökulmasta haastatteluun osallistui Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulun hallinnoiman Itsenäisen suoriutumisen innovaatiokeskuksen käynnistäminen ja vakiinnuttaminen, osio tutkimus ja kehittäminen – hankkeen projektipäällikkö. Sosiaalialan koulutusorganisaatioiden näkökulmaa selvityksessä edustavat Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman opettaja ja Joensuun yliopiston yhteiskuntapolitiikan ja sosiologian laitoksen tutkija/ma. professori.

Haastatteluaineisto kerättiin yksilöhaastatteluina puolistrukturoiduilla kysymyksillä. Selvityksen alkuperäisenä tavoitteena oli kartoittaa Karpalon käytäntölähtöisen T&K-toiminnan ja oppilaitosysteistyön toimintamalleja ja kehittämishaasteita. Haastattelut toteutettiin tämän tutkimusasetelman pohjalta ja haastattelukysymykset koskivat laajemmin Karpalon T&K-toimintaa. Aineiston analyysivaiheessa tutkimuskysymykset rajattiin tämän kehittämishankkeen osalta oppilaitosysteistyön näkökulmaan.

Haastattelut kirjattiin haastattelutilanteessa lomakkeille (Liite 2), joista ne siirrettiin sähköiseen muotoon. Haastatteluaineiston analyysissä seurattiin väljästi aineistolähtöisen sisällönanalyysin periaatteita. Kolmivaiheisen sisällönanalyysiprosessin (Tuomi & Sarajärvi 2006, 110 -111) mukaisesti haastatteluaineistoa pelkistettiin kirjaamisvaiheessa ja haastatteluista poimittiin tutkimuskysymysten kannalta olennainen informaatio. Yksilöhaastatteluista nousseet pelkistetyt teemat koottiin yhteen ensin toiminta-alueittain. Tämän jälkeen aineistosta nousseet teemat tiivistettiin toisen ja kolmannen tutkimuskysymyksen osalta kaksivaiheisesti kolmeksi perusteemaksi (Liite 3). Aineistolähtöisen sisällönanalyysin kolmas vaihe eli aineiston tieteellinen käsitteellistäminen jää tässä selvityksessä tarkoituksellisesti ohueksi. Tutkimusintressinä on ensisijaisesti kuvata ja arvioida oppilaitosysteistyön toimintamalleja ja sisältöjä. Tavoitteena ei niinkään ole yhteistyötä kuvaavien tieteellisten käsitteiden löytäminen.

Selvityksen tuloksia käsiteltiin Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Pohjois-Karjalan maakuntajaostossa 9.10.2007 ja Karpalo-hankkeen ohjausryhmässä 19.10.2007. Haastatteluaineistosta esiin nousseita teemoja pyrittiin täydentämään

näissä tilaisuuksissa käydyissä keskusteluissa. Täydentävät kommentit on huomioitu Karpalon oppilaitosyhteistyön elementtejä kuvaavassa alaluvussa sekä raportin pohdintaluvussa.

5 KOHTI KÄYTÄNTÖLÄHTÖISTÄ OPPILAITOSYHTEISTYÖTÄ

Kehittämisyksikkö Karpalon ja sosiaalialan koulutusorganisaatioiden välisen yhteistyön osalta haastateltavilta kysyttiin minkälaista oppilaitosyhteistyötä Karpalossa on ollut, mitä oppilaitosyhteistyön vahvistamiseen tarvitaan ja mitkä ovat yhteistyön kriittiset pisteet eli ne kohdat, joihin eri tahojen tulisi erityisesti kiinnittää huomiota. Vastaukset koottiin yhteen toimijatahoittain (Karpalon hallinto ja projektijohto, Keinuhanke, sosiaalialan koulutusorganisaatiot, yritys yhteistyö/ISAK), jonka jälkeen eri toimijatahoilta nousevat teemat koottiin yhteen. Lopuksi teemoista muodostettiin toisen ja kolmannen tutkimuskysymysten osalta kolme pääteemaa, jotka kuvaavat kattavasti haastateltavien käsityksiä yhteistyön kehittämisen edellytyksistä ja toisaalta yhteistyön menestystekijöistä tai sudenkuopista.

5.1 Karpalon oppilaitosyhteistyö muodot

Karpalon oppilaitosyhteistyön kokemukset jakaantuvat neljälle toiminta-alueelle; hankeyhteistyöhön, harjoitteluyhteistyöhön ja tutkimus- ja opinnäyteyhteistyöhön sekä henkilöstön täydennyskoulutuksen toteuttamiseen liittyvään yhteistyöhön. Sosiaalialan oppilaitoksista Karpalon oppilaitosyhteistyöhön ovat osallistuneet Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulu ja Joensuun yliopiston yhteiskuntapolitiikan ja sosiologian laitos. Yhteistyön avauksia on tehty myös Pohjois-Karjalan Ammattiopiston vanhustyön koulutusohjelman ja Kuopion yliopiston Sosiaalityön Itä-Suomen maisterikoulutusohjelman kanssa.

Hankeyhteistyö

Karpalo on kehittänyt vanhustyön toimintamalleja ja palveluita kahden Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulun hallinnoiman kehittämishankkeen kanssa. Keinun - taitei-

lijat vanhustyön arjessa – hankkeen kanssa kehitettiin vuosina 2006 – 2007 toimintamallia taiteilijoiden ja vanhushuolteen yhteistyölle. Karpalossa kehitettiin taiteilijahoitaja –työparityöskentelyä sosiokulttuurisessa viitekehityksessä. Hanketyöskentelyssä etsittiin uudenlaisia vanhuksen omia voimavaroja tukevia voimavaroja ja työmenetelmiä. Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulun alaisen ISAK:n Itsenäisen suoriutumisen edistämiseen liittyvän tutkimus- ja kehittämishankkeen kanssa Karpalossa on kehitetty erilaisia vanhusten itsenäistä suoriutumista edistäviä tuote- ja palveluratkaisuja. Yritysyhteistyön kautta on kehitetty vanhuksia palvelevia oviympäristöratkaisuja (Abloy Oy) ja apuvälineiden tuotekehitystä (Respecta).

Harjoitteluyhteistyö

Karpalo toimii voimavaraisen vanhustyön oppimisympäristönä maakunnan sosiaalialan oppilaitosten opiskelijoille. Harjoitteluyhteyksiä on rakennettu aktiivisesti eri koulutusasteiden ja – organisaatioiden kanssa. Harjoitteluyhteistyö on ollut haasteellista ja käytännössä Karpalossa on ollut opiskelijoita vain Pohjois-Karjalan sosiaalialan koulutusohjelmasta. Vanhustyön käytännön harjoitteluun liittyviä kysymyksiä on ratkaistu Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ISO) ja Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Socom) yhteisessä Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeessa. Hankeyhteistyössä on kehitetty harjoittelukäytäntöjä, järjestetty työkokouksia, koulutuksia ja yhteisen oppimisen työpajoja Karpalon ja oppilaitosten toimijoille. Hanketyön tuloksena kiinnostus Karpalon harjoitteluympäristöä kohtaan on kasvanut sosionomikoulutuksessa. Haasteena on edelleen harjoitteluyhteyksien avaaminen ammattiopisto- ja yliopisto-opiskelijoille.

Tutkimus- ja opinnäyteyhteistyö

Karpalossa on tehty vanhustyön tutkimusta toimintatutkimuksen viitekehityksessä Joensuun yliopiston yksittäisen tutkijan toimesta. Tutkimusyhteistyötä avattiin Joensuun yliopiston yhteiskuntapolitiikan ja sosiologian laitoksen kanssa, kun ryhmä yhteiskuntapolitiikan aineopiskelijoita toteutti keväällä 2007 Karpalon käytäntötutkimusta koskevan selvityksen osana sosiaalipolitiikan ainesseminaarina. Sosiono-

miopintojen opinnäytteinä ovat valmistumassa tutkimukset sosiokulttuurisesta vanhustyöstä ja vanhustyön harjoitteluyhteistyöstä. Karpalossa valmistellaan parhaillaan sosiokulttuuriseen toimintatapaan liittyvää laajempaa tutkimuskokonaisuutta. Tutkimusyhteistyötä toivotaan lisää erityisesti yliopistojen kanssa.

Koulutusyhteistyö

Koulutusyhteistyöavauksia Karpalossa on tehty henkilökunnan täydennyskoulutuksen osalta. Henkilökunnalle ja omaisille on toteutettu yhteinen seudullinen dementia-koulutus sekä voimavaralähtöinen vanhustyön koulutus. Lisäksi Karpalon työntekijöille, järjestöille, oppilaitosten edustajille ja päättäjille on järjestetty yhteinen seudullinen Karpalo-seminaari. Suunnitelmallinen koulutusyhteistyö oppilaitosten kanssa on vielä alkuvaiheessa. Karpalo-hankkeen toisen toimintavaiheen aikana on tavoitteena vahvistaa henkilökunnan osaamiskartoituksiin perustuvaa koulutussuunnittelua ja laatia vanhustyön seudullinen täydennyskoulutussuunnitelma.

5.2 Toimivan yhteistyön edellytykset

Pysyvät yhteistyön rakenteet ja riittävät resurssit

Kehittämisyksiköiden ja sosiaalialan oppilaitosten yhteistyö edellyttää yhteisesti sovitun teeman tai aiheen sekä yhteisesti määritellyjä tavoitteita. Yhteistyön lähtökohden ja tavoitteiden tulee olla selkeästi määritellyjä ja kaikkien osapuolten tiedossa. Ilman yhteistä teemaa ja tavoitteenasettelua vaarana on se, että yhteistyö jää pelkästään puheen tasolle. Yhteistyön tulee olla ensisijaisesti työelämän tarpeista lähtevää. Toimivat yhteistyökäytännöt rakentuvat vain siten, että koulutus-, tutkimus- ja kehittämistarpeet nousevat aidosti arjen asiakastyöstä.

Pitkäjänteisen yhteistyön kehittäminen vaatii konkreettisia rakenteita ja pysyviä yhteistyökäytäntöjä. Yhteistyön rakenteilla tarkoitetaan esimerkiksi fyysisiä puitteita, joissa yhteistä toimintaa tapahtuu. Yhteistyö tarvitsee toiminta-areenan tai osoitteen, johon se voi kiinnittyä. Kehittämisyksiköt nähdään tässä ensisijaisen tärkeinä. Ne

pystyvät tarjoamaan monipuoliset puitteet sekä asiakastyön käytännön harjoitteluun että erilaiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Fyysisen toimintaympäristön lisäksi yhteistyöhön tarvitaan henkilöstö- ja toimintaresursseja, yhteisiä toimintakäytäntöjä ja erilaisia kehittämishankkeita. Resursseihin liittyvät tarpeet nousevat haastattelussa esille näkyvästi. Resursseja tarvitaan sekä oppilaitosten että kehittämissyksikön toimintaan. Karpalon osalta resurssoinnilla tarkoitetaan tutkimus- ja kehittämistoiminnasta sekä oppilaitosyhteistyöstä vastaavan kehittäjän työpanosta. Kehittäjällä tulisi olla alan substanssiasiantuntijuuden lisäksi myös tutkimus- ja kehittämistyön osaamista. Tällaisten moniosaajien löytäminen ja rekrytointi koettiin käytännössä haasteelliseksi.

Oppilaitosten näkökulmasta resurssointi tarkoittaa opettajan työsuunnitelmaan sisältyvää ja kehittämissyksikköyhteistyöhön kohdennettua työaikaa. Oppilaitosten edustajien mukaan yhteistyöhön varatut resurssit ovat tällä hetkellä riittämättömät ja yhteistyötä tehdään osittain ylimääräisinä työtehtävinä. Opettajat näkevät resurssoinnin myös laajempina kysymyksenä. Ei riitä, että opettajilla on kontakteja kehittämissyksiöihin esimerkiksi yksittäisten opiskelijoiden harjoitteluohjausten kautta. Opettajan on myös tunnettava kehittämistyön sisältöjä sekä erilaisten kehittämisverkostojen toimintaa syvemmin, sisältä päin. Tämä korostuu yliopisto-opettajan mukaan esimerkiksi tutkimusyhteistyössä:

”Tuntuu, että Karpalohankkeessa janotaan kaikenlaista tietoa, sekä olemassa olevaa tieteellistä tietoa, että kehittämishankkeessa syntyvän tiedon jalostamista sekä kehittämistä palvelevan tiedon tuottamista. Yliopisto-opettajalta se edellyttäisi sitoutumista aika tiiviisti mukaan sekä osaamiskeskuksen että Karpalon toimintaan; vasta sitä kautta opettajalle voi syntyä oivallus siitä, millaisten kysymysten suuntaan opiskelijoita voisi innostaa, miten tukea tutkimusaiheiden valinnassa, näkökulmien rajaamisessa, menetelmien valinnassa jne. Tarvittaisiin yhteistyörakenne, jossa erilaiset aikataulut ja erilaiset intressit voidaan sovittaa yhteen. Tietynlaisia tilauskartoituksia voidaan tarjota opiskelijalle ilman sitoutumistakin, mutta jos tutkimuksen on tarkoitus tiiviisti liittyä kehittämishankkeeseen ja käytäntöön, on tunnettava hanke syvällisemmin.” (H3)

Erilaiset kehittämishankkeet nimettiin tärkeiksi yhteistyön rakenteiksi. Hankemuotoinen työskentely tuo toimintaan selkeät raamit; yhteiset tavoitteet, sovitut toimintamuodot, aikataulut, tuotokset ja arvioinnin. Hankkeet tuovat yhteistyöhön myös kaivattua lisäresurssia. Hanketyöskentelyyn kuuluvaa strategista suunnittelua sekä in-

novatiivista ja kokeilevaa toimintaa korostettiin erityisesti yritysyhteistyön näkökulmasta. Kehittämisyksiköillä on hankeyhteistyössä tärkeä rooli esimerkiksi tiedon ja kokemusten kokoamisessa, tiedottamisessa ja verkostojen rakentamisessa. Kehittämisyksiköt tulisi nähdä kehittämistyön pysyvinä rakenteina, jolloin niiden tehtävänä on myös koordinoita yksittäisissä hankkeissa tuotettua tietoa.

Tiedonvaihto ja konkreettinen yhteistyö

Karpalon ja sosiaalialan koulutusyksiköiden yhteistyötä on rakennettu useasta suunnasta, mutta pienin askelin. Karpalon työntekijät tuovat esille sen, että oppilaitosyhteistyön, erityisesti käytännön opetuksen ja harjoitteluyhteistyön, kehittämiseen on liittynyt suuria haasteita. Osaltaan nämä haasteet liittyvät koko sosiaalialan ja vanhustyön vetovoimaisuuteen ja rekrytointivaikeuksiin. Opiskelijoiden mielikuvat vanhustyöstä voivat olla kielteisiä ja sosiaalialan käytännön opetuksen kokonaisuudessa vanhustyö kiinnostaa vain harvoja. Toimivien harjoittelukäytäntöjen kehittäminen on ollut vaikeaa opiskelijapulan vuoksi. Harjoitteluyhteyksiä on käytännössä ollut vain yksittäisten opiskelijoiden kohdalla. Opiskelijoiden vähäinen määrä selittyy osittain Karpalon ja sosiaalialan oppilaitosten fyysisellä etäisyydellä. Käytännön harjoittelujakso suoritetaan mieluummin omalla koti- tai opiskelupaikkakunnalla kuin sadan kilometrin päässä.

Opiskelijoiden vähäinen kiinnostus vanhustyötä kohtaan johtuu usein siitä, että heillä ei ole riittävästi tietoa vanhustyön sisällöistä, työkäytäntöjen kehittämisestä ja kehittämissyksiköiden toiminnasta. Haastateltavat näkevät, että opettajilla on tärkeä tiedonvälittäjän rooli sekä opiskelijoiden että koulutusorganisaatioiden suuntaan. Innostuksen ja tiedon välittäminen opiskelijoille on tärkeää esimerkiksi vanhustyön vetovoimaisuuden näkökulmasta. Koulutusorganisaatiot tarvitsevat puolestaan vanhustyön käytännöstä nousevaa tietoa opetussuunnitelmatyöskentelyyn sekä käytännön opetuksen ja tutkimustoiminnan kehittämiseen.

Yhteistyön kehittämisessä on törmätty molemminpuoliseen tiedon puutteeseen. Kehittämisyksiköiden työntekijät tuntevat heikosti koulutuksen sisältöjä ja tavoitteita.

Toisaalta taas koulutusorganisaatiolta puuttuu tuntuma asiakastyön toimintakäytäntöihin ja kehittämisprosesseihin. (Karpalon väliraportti 2005 – 2007). Tiedon puute koskee myös eri oppilaitosten välistä yhteistyötä. Maakunnan sosiaalialan koulutusorganisaatioiden välinen yhteistyö on vähäistä esimerkiksi koulutuksen kehittämisessä ja tutkimustoiminnassa.

Yhteistyön puute johtuu oppilaitosten erilaisista toimintakulttuureista ja resurssien niukkuudesta, mutta myös eri oppilaitosten välisestä kilpailuasetelmasta. Karpalon kokemukset osoittavat, että eri sosiaalialan oppilaitoksissa pohditaan samanlaisia T&K- toimintaan, käytännön harjoittelun ja tutkimusyhteistyön kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Voimavarojen yhdistäminen näissä kysymyksissä olisikin tärkeää. Maakunnan sosiaalialan koulutusorganisaatioiden välinen yhteistyö nähdään tulevaisuudessa tärkeänä ja mahdollisena asiana. Yhteistyön rakentaminen on kuitenkin aloitettava pienin ja konkreettisin askelin, esimerkiksi opiskelijayhteistyön kautta. Kehittämisyksiköistä nousee tarpeita oppilaitosten väliseen täydennyskoulutus- ja tutkimusyhteistyöhön, mutta niihin tarvitaan ensisijaisesti organisaatiotasoisia suunnitelmia ja sopimuksia.

Haastateltavat painottavat yhteisen, konkreettisen työskentelyn merkitystä. Karpalon oppilaitosyhteistyössä tälle yhdessä tekemisen tasolle on edetty Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeessa. Hanketyöskentelyssä on tehty uusia yhteistyöavauksia moneen suuntaan. Kevään 2007 aikana järjestettiin useita työkokouksia, joihin osallistui Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän, Kuopion ja Joensuun yliopiston, ISON ja Socomin sekä Karpalon henkilökuntaa. Sosiaalialan opiskelijat ja opettajat ovat vierailleet Kehittämiskeskus Karpalossa ja osallistuneet yhteisen toiminnan suunnitteluun. Opiskelijayhteistyö Joensuun yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen kanssa käynnistyi talvella, kun ryhmä opiskelijoita toteutti havainnointiin ja haastatteluihin perustuvan selvityksen Karpalon käytöntutkimuksesta. Syksyllä 2007 hankkeen puitteissa järjestetään vielä yhteinen työkokous, seminaari ja koulutustilaisuus.

Merkittävin yhteistyön avaus oli Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun sosionomikoulutuksen, ISON ja Karpalon yhteistyössä toteuttama Työpaja-pilotti. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun seitsemän sosionomiopiskelijaa toteuttivat yhdessä Karpalon henkilökunnan ja ISON kanssa vanhustyön kehittämiseen liittyvät työpajat Karpalossa kesäkuussa 2007. (Makkonen & Jämsen 2007, 11 - 12.) Kyseessä oli ensimmäinen Karpalossa järjestetty sosiaalialan oppilaitoksen ja työelämän edustajia osallistava työmuoto. Haastateltavat kokivat, että yhteisöllisessä työpaja-työskentelyssä edettiin vuorovaikutuksellisen ja yhteistä oppimista edistävän yhteistyön tasolle. Myönteisten kokemusten myötä työpajatyöskentelystä suunnitellaan pysyvämpää työmuotoa Karpalon oppilaitosyhteistyöhön.

Käytäntötutkimuksen ja tutkimusmenetelmäopintojen vahvistaminen

Kehittämisyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden tutkimusyhteistyön kehittäminen edellyttää tutkimuksen, opetuksen ja käytännön välisten suhteiden määrittelyä. Peruskysymyksiksi tässä nousevat esimerkiksi; mitä tutkimus kehittämisyksikköyhteisöissä tarkoittaa, minkälaista tietoa käytännöistä tarvitaan ja miten uutta tietoa tuotetaan. Käytäntösuhteen vahvistamiseksi tarvitaan tutkimuksen arkipäiväistämistä ja näkyväksi tekemistä. Haastateltavien mukaan kielen merkitys on tässä tärkeää. Tiedeyhteisöissä käytettävä tutkimuskieli koetaan usein arkityössä vieraaksi. Työntekijöiden osallistumisen ja osallistamisen näkökulmasta on esimerkiksi merkitystä sillä, puhutaanko tutkimusaineiston vai asiakaspalautteiden keräämisestä. Yhteinen kieli ja yhteinen ymmärrys toimintakentästä nousevat erityisen tärkeiksi tavoitteiksi silloin, kun yhteistyö ylittää organisaatio- ja professorirajoja.

Karpalon toiminta ja kokemukset osoittavat, että kehittämisyksiköissä kerätään jatkuvasti erilaista ja eritasoista tietoa (ks. Latvaniemi ym. 2007.) Tietoa ja aineistoja kerätään yksittäisiä ja irrallisia tarpeita varten, eikä niiden tutkimuksellista arvoa välttämättä ymmärretä. Tutkimuksellisen otteen vahvistaminen edellyttää systemaattista tutkimustiedon hallintaa eli tutkimusaineistojen keräämistä ja arkistointia. Kehittämisyksiköissä tarvitaan myös tutkimusosaamista aineistoista nousevien tutkimusaiheiden jäsentämisessä ja välittämisessä koulutusorganisaatioille.

Käytäntölähtöisessä tutkimuksessa liikutaan metodologisesti monimuotoisella kentällä. Perinteisen tutkimusmenetelmäosaamisen rinnalle tarvitaan tietoa erilaisista yhteisöllisistä ja toiminnan kehittämiseen tähtäävistä tutkimusmenetelmistä, kuten esimerkiksi toimintatutkimuksesta, etnografiasta ja kehittävästä työntutkimuksesta. Näiden tutkimusmenetelmäopintojen osuutta tulisi vahvistaa sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmissa. Opetuksen näkökulmasta esille nousevat kysymykset siitä, miten ja minkälaisilla välineillä tutkimuksen ja opetuksen kytkeminen käytännön kehittämistyöhön onnistuu? Mistä opettaja löytää välineet tutkimukseen ellei teorioista? Miten voi opettaa ja opetella käytäntölähtöisiä tutkimusotteita yleensä ja erityisesti niin, että ne ovat aidosti kytketty käytännöstä nousevaan tietoon ja tiedon tarpeisiin?

5.3 Oppilaitosyhteistyön kriittiset kohdat

Sitoutuminen ja jatkuvuus

Kehittämisyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden välisen yhteistyön kehittäminen nähdään pitkäjänteisenä prosessina, joka koostuu erilaisista vaiheista. Prosessimaisesti etenevä yhteistyö edellyttää sekä koulutusorganisaatioiden että kehittämysyksiköiden pitkäjänteistä sitoutumista. Yhteistyökäytäntöjen kehittäminen on tapahtunut pääasiassa erilaisten hankkeiden kautta ja usein hanketyöskentelyyn ovat osallistuneet samat yksittäiset henkilöt. Karpalon oppilaitosyhteistyöhön ovat osallistuneet sellaiset opettajat, jotka ovat olleet oman työkokemuksen tai tutkimusintressien kautta henkilökohtaisesti kiinnostuneita käytäntölähtöisestä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta.

Yhteistyön kehittäminen on siis ollut hyvin henkilösidonnaista. Tämä koettiin yhteistyön jatkuvuuden kannalta pääasiassa myönteiseksi asiaksi. Toimijoiden sitoutuminen ja pitkäjänteinen työskentely on tärkeää pysyvien yhteistyökäytäntöjen kehittämisen ja arvioinnin näkökulmasta. Sitoutuminen tuo yhteistyöhön uskottavuutta. Sitoutumisen lisäksi tarvitaan innostusta ja kehittämismyönteisyyttä. Innostuneisuutta ja innovatiivista asennetta pidettiin tärkeänä sekä yksittäisten toimijoiden että koko työ-

yhteisöjen kohdalla. Oppilaitosyhteistyön kehittämiseen tarvitaan polunraivaajia, jotka omalla innostuneella asenteellaan osallistuvat kehittämistyöhön esimerkiksi erilaisten hankkeiden kautta.

Henkilösidonnaisuuteen liittyy myös riskejä ja henkilötasolle kiinnittyvät yhteistyösuhteet nähdään haavoittuvina. Erityisesti oppilaitosten edustajat kokevat, että kehittämissyksikköyhteistyö on tähän saakka ollut lähinnä yksittäisten opettajien henkilökohtaisen kiinnostuksen ja sitoutumisen varassa tapahtuvaa toimintaa. Vaarana on, että nämä henkilöihin kiinnittyvät yhteistyöverkostot, sopimukset ja toimintamallit päättyvät kun opettaja siirtyy koulutusorganisaatiosta muihin työtehtäviin.

Henkilösidonnaisuus korostuu T&K-toiminnassa erityisesti yliopisto-opetuksessa. Yliopistoissa T&K -toiminta kuuluu yliopiston yhteiskunnalliseen palvelutoimintaan eli yliopistojen kolmanteen tehtävään. Työelämälähtöisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan käytännöt ovat yliopistoissa kuitenkin vielä varsin uusia. Yliopistoilla on esimerkiksi harvoin laitostasoisia suunnitelmia tai toimintaohjeita opetuksen ja tutkimuksen kytkemisestä työelämään. Opettajien mukaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmiin tarvitaankin lisää korkeakouluopetuksen tavoitteiden mukaisia käytäntölähtöisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan sisältöjä.

Tehtävät, roolit ja sopimukset

Haastateltavat nostavat yhteistyön kulmakiviksi selkeyden ja konkreettisuuden. Yhteiseen työskentelyyn tarvitaan sopimuksia yhteistyön tavoitteista ja toimintamuodoista. Sopimuksia tarvitaan myös eri organisaatioiden roolien ja tehtävien määrittelyn osalta. On tärkeää sopia, minkälaisella työpanoksella kukin toimija tai organisaatio yhteistyöhön osallistuu ja millaisilla resursseilla yhteistyötä tehdään.

Epäselvät roolit ja tehtävät voivat aiheuttaa epäluottamusta ja turhaa kilpailuasetelmaa. Toimiva yhteistyö on parhaimmillaan eri organisaatioiden tavoitteita tukevaa toimintaa, pahimmillaan kilpailua. Yhteistyökumppanin intressien ymmärtäminen ja huomioiminen koettiin tärkeäksi. Käytännön arkityössä tämä vaatii joskus myös toi-

mintaa toisen ehdoilla. Toimivien yhteistyösuhteiden kautta toteutuu kuitenkin win-win – tilanne, jossa kaikki osapuolet hyötyvät yhteistyöstä.

Yhteistyösuhteiden pohjaksi tarvitaan dialogisuuteen perustuvaa vuorovaikutusta. Dialogisuudella tarkoitetaan tässä kontekstissa kaikkien toimijatahojen eli asiakkaiden, työntekijöiden, kehittäjien, opiskelijoiden ja oppilaitosten äänen kuulemistä. Toimivan dialogisuuden rakentamiseen tarvitaan aikaa, yhteistä toimintaa ja tahtotilaa. Yhteisen dialogin rakentamiseen sisältyy myös sudenkuoppia ja valtasuhteita, jotka on hyvä tunnistaa.

Työelämälähtöisyyden varmistaminen

Kehittämisyksiköiden ja oppilaitosten yhteistyön tulee perustua työelämästä ja arjen asiakastyöstä nouseviin tarpeisiin. Työelämän koulutus-, tutkimus- ja kehittämistarpeiden tulee olla yhteisesti tunnistettuja ja sovittuja. Näiden tarpeiden tunnistaminen edellyttää kehittämissyksiköissä säännöllisesti tehtäviä tarve- ja osaamiskartoituksia. Tarvekartoitukset nähdään tärkeinä erityisesti henkilöstön täydennyskoulutuksen suunnittelussa.

Työelämälähtöisyyden varmistamiseksi koulutussuunnitteluun ehdotetaan vaiheittaista etenemistä. Esimerkiksi ammattikorkeakoulun koulutustarjontaa voidaan kehittää työyhteisöihin vietävän täydennyskoulutuksen avulla. Täydennyskoulutuksesta nousevien laajempien osaamis- ja koulutustarpeiden pohjalta voidaan puolestaan kehittää erilaisia, työelämän tarpeita vastaavia erikoistumisopintokokonaisuuksia.

Vanhustyön palveluiden kehittäminen edellyttää työntekijöiltä jatkuvaa oman työn reflektiota. Koulutuksen tehtävänä on tarjota työntekijöille valmiuksia ja välineitä oman työn kriittiseen arviointiin. Koulutussisältöihin toivotaan sellaisia kriittiseen pedagogiikkaan perustuvia lähestymistapoja, jotka vahvistavat työntekijöiden arviointitaitoja ja ammatillista kehittymistä. Työelämälähtöistä rakentavaa kriittisyyttä tarvitaan myös sosiaalialan koulutuksen kehittämiseen. Työelämänäkökulman ja yhteisen vuoropuhelun vahvistamiseksi tarvitaan molemminpuolista asiantuntijatiedon vaihtoa. Tämä

tarkoittaa säännöllistä yhteydenpitoa ja yhdessä työskentelyä. Konkreettisiksi toimenpiteiksi ehdotetaan kehittämissyksiköiden työntekijäedustajan nimeämistä oppilaitosten opetussuunnitelmatyöhön ja oppilaitosten edustajien vahvempaa osallistumista kehittämissyksiköiden erilaisiin työryhmiin.

5.4 Käytäntölähtöisen oppilaitosyhteistyön elementit Karpalossa

Taulukko 1. Karpalon oppilaitosyhteistyön muodot, toimintatavat ja kehittämishaasteet

Yhteistyömuoto	Toimintatavat	Kehittämishaasteet
<p>HANKEYHTEISTYÖ</p> <p>Taiteilijat vanhustyön arjessa, Keinu-hanke/PKAMK</p> <p>Itsenäisen suoriutumisen edistämiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämishanke P-K:ssa/ ISAK, PKAMK</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Seudullinen taiteilijatyöparikokeilu ○ Sosiokulttuuristen työmenetelmien ja toimintatapojen kehittäminen ○ Sosiokulttuurisen työn, käsitteen ja sisältöjen konkretisointia vanhustyön arjessa ○ Oviympäristöratkaisujen kehittäminen (Abloy oy) ○ Käyttäjätestaukset ○ Apuvälineiden tuotekehitysyhteistyö (Respecta) ○ Vanhuspalveluiden teknologiseen kehittämiseen liittyvä verkostotyö 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sosiokulttuurisen työtteen ja työmenetelmien vahvistaminen ○ Työyhteisön työ- ja toimintatapamuutokset ○ Sosiokulttuuristen toimintatapojen (vaikuttavuuden) arviointi ○ Tuotekehitystoimintaan liittyvän käyttäjätutkimuksen lisääminen ○ Innovaatiokoulutuksen toteuttaminen
<p>HARJOITTELUYHTEISTYÖ</p> <p>Vanhustyön käytännön harjoitteluympäristö</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ PKAMK:n sosionomiopiskelijoiden käytännön harjoittelun ohjaus 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Harjoitteluyhteyksien avaaminen ammatillisiin oppilaitoksiin ja yliopistoihin ○ Harjoittelun ohjauksen ja käytäntöopetuksen pedagoginen vahvistaminen

<p>Harjoittelun kautta vanhus-työhön – hanke/ISO, Socom</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Työkokoukset ○ Työpaja-pilotti ○ Harjoittelukäytäntöjen kehittäminen ○ Prosessiarviointi 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vanhustyön käytännön harjoittelun toimintatapojen vahvistaminen ○ Työpajatyöskentelyn jatkaminen ja kehittäminen ○ Harjoittelun ohjauksen toimintatapojen kehittäminen
<p>TUTKIMUS- JA OPINNÄYTEYHTEISTYÖ</p> <p>JoY/Yhteiskuntapolitiikan ja sosiologian laitos PKAMK/Sosiaalialan ko</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vanhustyön tutkimusta/JoY, yhteiskuntapolitiikan ja sosiologian laitos ○ Karpalon käytäntötutkimukseen liittyvä selvitys/JoY, yhteiskuntapolitiikan opiskelijat ○ Opinnäytetyöt, PKAMK/sosiaalialan ko ○ Tutkimus ikäihmisten toimintakyvystä ja apuvälinetarpeista, ISAK, Respecta ○ Selvitys Karpalon oppilaitosyhteistyöstä ja kehittämishaasteista, JAMK 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sosiokulttuuriseen toimintatapaan liittyvä tutkimussuunnitelman valmisteleminen ja tutkimuksen toteutuksen suunnittelu ○ Tutkimusmenetelmäosaamisen vahvistaminen ○ Tutkimusyhteistyö sosiaalialan eri koulutusorganisaatioiden kesken ○ Tutkimustiedon hallinta; aineiston kerääminen, arkistointi ○ Tutkimusten ohjauksen vahvistaminen ○ Käytäntölähtöisen tutkimuksen kehittäminen
<p>KOULUTUSYHTEISTYÖ</p> <p>Henkilökunnan täydennyskoulutus, yhteistyökumppaneina ISO, PKAMK, JoY, yksityiset koulutusorganisaatiot</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Seutukunnallinen dementia-koulutus hoitohenkilökunnalle ja omaisille ○ Seudullinen Karpalo seminaari työntekijöille, järjestöille, päättäjille ○ Voimavaralähtöinen vanhustyön koulutus 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tarve- ja osaamiskartoi- tuksiin perustuvan koulutussuunnittelun vahvistaminen ○ Seudullisen täydennyskoulutussuunnitelman laatiminen ○ Koulutusyhteistyön vakiinnuttaminen ○ Työmenetelmäosaamisen vahvistaminen

6 LOPUKSI

Sosiaalialan kehittämissyksiköistä rakennetaan pysyviä seudullisia ja alueellisia kehittämisrakenteita sosiaalihuoltoon. Niiden tehtäviin kuuluu tulevaisuudessa käytäntöä palvelevan tutkimuksen, kehittämisen, koulutuksen ja arvioinnin yhdistäminen asiakastyöhön. Tehtävien toteuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä alueen koulutusorganisaatioiden kanssa.

Kehittämissyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden työelämäyhteistyön vahvistaminen on prosessi, joka etenee pienin askelin. Prosessimaisesti etenevä yhteistyö edellyttää sekä koulutusorganisaatioiden että kehittämissyksiköiden pitkäjänteistä sitoutumista. Molempien organisaatioiden osalta sitoutuminen tulisi kiinnittää organisaatiotasolle, koska henkilötasoinen sitoutuminen voi olla yhteistyökäytäntöjen kehittämisen kannalta haavoittuvaa. Yhteistyön kehittämisen kulmakiviksi nousevat pysyvät yhteistyön rakenteet, riittävät resurssit ja konkreettinen yhteinen toiminta.

Kehittämissyksiköiden ja oppilaitosten yhteistyön tulee perustua työelämästä ja arjen asiakastyöstä nouseviin tarpeisiin. Työelämän koulutus-, tutkimus- ja kehittämistarpeiden tulee olla todettuja ja yhteisesti sovittuja. Työelämän tarpeiden tunnistamisen lisäksi on tärkeää, että tieto niistä kulkee koulutusorganisaatioihin esimerkiksi opetussuunnitelmatyöskentelyn pohjaksi. Tiedon kulun varmistamiseen tarvitaan säännöllistä yhteydenpitoa, yhteistä suunnittelua ja arviointia.

Yhteisten toimintamallien kehittämiseen tarvitaan myös säännöllistä arviointia. Arvioinnin toteuttaminen puolestaan edellyttää sopimuksia arvioinnin painopisteistä, kohteista, resursseista ja vastuista. Arvioinnin tulisi olla kaikkia yhteistyötahoja osallistavaa prosessiarviointia, jossa arviointitieto palautuu välittömästi kehittämistyön tueksi.

Karpalon tapauksessa kehittämissyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden yhteistyötä ovat hankaloittaneet tiedon, resurssien ja yhteisten toimintamallien puuttuminen. Karpalon kokemukset osoittavat, että yhteistyö vaatii konkreettista toimintaa ja kokemuksellisuutta ja erityisesti kokemuksellisuuden kautta syntyvää oivallusta ja in-

nostusta. Tämä pätee sekä opiskelijoihin, opettajiin, kehittäjiin ja työntekijöihin. Kokemuksen kautta nouseva merkityksellisyys vie myös yhteistyötä eteenpäin. Työntekijät sitoutuvat yhteistyöhön, kun yhteisen toiminnan hyödyt tulevat oman kokemuksen kautta konkreettisiksi.

Kehittämisyksiköiden ja koulutusorganisaatioiden yhteistyöhön toivotaan vähintään maakuntatason koordinoitua. On tärkeää, että seudullisiin kehittämisyksiköihin kiinnittyvät käytännöt ja kokemukset leviävät laajemminkin ja että toimintamalleja voidaan arvioida valtakunnallisesti. Sosiaalialan osaamiskeskuksilta toivotaan alueellisesti ja valtakunnallisesti näkyvää yhteistyön koordinoijan ja tiedonvälittäjän roolia.

LÄHTEET

Harjoittelun kautta vanhustyöhön –hankkeen hankesuunnitelma 2005. Kaakkois-Suomen Vanhustyön kehittämissyksikön (Socom) ja Vanhustyön kehittämissyksikkö Karpalon (ISO) yhteishanke vanhustyön harjoittelun kehittämiseksi.

Heinämäki, L. Kehittämissyksiköt mahdollisuutena pysyvyyteen. 6.6.2006. Maakunnallinen kehittämissuorumi. Joensuu.

Jämsen, A. 2007. Sosiaalialan käytännön harjoittelun kehittämishanke (kokousaineisto). Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeen suunnittelukokous 26.1.2007. Joensuu.

Kananoja, A. 2007. Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:43.

Karjalainen, P., Sarvimäki, P. (toim.) 2005. Sosiaalityön hyvinvointipolitiikan väli-
neenä 2015 – toimenpideohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2005:13.
Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Karvinen-Niinikoski, S. Sosiaalityön ammattikäytäntöjen kehittämisen areenat - kehittyvät yhteisöt ja kehittämissyksiköt. Puheenvuoro Sosiaalialan kehittämissyksiköt: käytäntö, tutkimus ja kehittäminen – seminaarissa Mikkelissä 17.8.2005.

Kilpiäinen, S. 2003. Odotetaan käytäntöä ja saadaan teoriaa. Tutkimus Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun terveysalan opiskelijoiden käsityksistä ja kokemuksista opetuksesta ja ohjauksesta vuosina 1995-1997 ja 2000-2001. Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.

Kilpiäinen, S. 2004. Käytännön opetus ja ohjaus hapuilee terveysalan ammattikorkeakouluissa. <http://www.tokem.fi/kever/kever.nsf>. Luettu 26.1.2007.

Latvaniemi, A., Penttinen, N., Pukki, T., Vasara, S-M. 2007. Käytäntölähtöinen tutkimus sosiaalialalla – esimerkkinä vanhustyön kehittämissyksikkö Karpalo. Joensuun yliopisto, yhteiskuntapolitiikan oppiaine, sosiaalipolitiikan ainesseminaariryö.

Makkonen, M., Jämsen, A. 2007. Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeen väliraportti 28.6.2007., koontia Pohjois-Karjalan osahankkeesta. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socom, Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO.

Opetusministeriö 2007a. Koulutus ja tutkimus 2007 – 2012. Luonnos koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmasta 29.6.2007.

Opetusministeriö 2007b. Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:43. Helsinki: Yliopistopaino.

Pasanen, M. 2006. Terveisiä rakennustyömaalta. Julkaisussa: Jämsen, A. (toim.) Uudistuva sosiaaliala – kehittyvät käytännöt. Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen verkkojulkaisuja 1/2006.

Pielisen Karjalan vanhustyön kehittämissyksikkö Karpalon verkkosivut.
<http://www.karpalohanke.net>. Luettu 29.8.2007

Pielisen – Karjalan vanhustyön kehittämissyksikkö Karpalon väliraportti v. 2005 – 2007.

Satka, M., Karvinen-Niinikoski, S., Nylund, M. 2005. Mitä sosiaalityön käytäntötutkimus on? Teoksessa Satka, M., Karvinen-Niinikoski, S., Nylund, M., Hoikkala, S. (toim.) Sosiaalityön käytäntötutkimus. Helsinki: Palmenia-kustannus, 9-19.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta. Sosiaalihuollon tutkimus – jaosto. Esiselvitys sosiaalialan tutkimusohjelman ja arviointineuvoston perustamisesta 11.6.2007.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES. Sosiaalialan seudulliset kehittämissyksiköt, koonti 12.9.2007.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2007a. Sosiaalialan käytännön harjoittelun kehittämishanke. Hankesuunnitelma 22.1.2007.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2007b. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma. Kokousaineisto Itä-Suomen kuulemistilaisuuteen 28.8.2007.

Tedre, S. 2006. Toimintatutkimus – apua käytäntöjen tunnistamiseen ja muuttamiseen? Julkaisussa Jämsen, A. (toim.) Uudistuva sosiaaliala – kehittyvät käytännöt. Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen verkkojulkaisuja 1/2006.

Tedre, S. 2007. Käytäntötutkimus – millaisten kysymysten äärellä yliopisto-opettaja askaroi suhteessa käytäntöön. Julkaisematon käsikirjoitus.

Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Vuorensyrjä, M., Borgman, M., Kemppainen, T., Mäntysaari, M., Pohjola, A. 2006. Sosiaalialan osaajat 2015. Sosiaalialan osaamis-, työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointihanke (SOTENNA): loppuraportti. Sosiaalityön julkaisusarja 4. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Väisänen, R. 2006. Käytäntötutkimuksen jännitteet Itä-Suomessa. Luento Itä-Suomen sosiaalityön päivillä Mikkelissä 13.11.2006.

LIITE 1: Kehittämishanketyöskentelyn kokonaisuus

Työskentelyvaiheet	Ajankohta
<p>Suunnitteluvaihe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Käytäntötutkimusyhteiskokoukset (P-K:n kehittämisyksiköt, ISO, oppilaitokset) ○ Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeen suunnittelukokous ○ Harjoittelun kautta vanhustyöhön – hankkeen suunnittelukokous ○ JoY:n ja KuY:n osallistuminen Harjoittelun kautta vanhustyöhön hankkeeseen. Työkokous. 	<p>Kevät 2006</p> <p>Joulukuu 2006</p> <p>26.1.2007</p> <p>13.2.2007</p>
<p>Toteuttamisvaihe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Joensuun yliopiston yhteiskuntapolitiikan opiskelijoiden kenttätöskentely Karpalossa ○ JoY:n yhteiskuntapolitiikan opiskelijoiden Karpalon käytäntötutkimusta koskevan selvityksen esittely ISO:ssa ○ Kehittämishankkeen tavoitteiden ja toteuttamisen suunnittelu ISO:n toimijoiden kanssa ○ Haastatteluaineiston kerääminen ○ Raportointi 	<p>12.3.2007</p> <p>25.4.2007</p> <p>kesäkuu 2007</p> <p>elo- syyskuu 2007</p> <p>syys-lokakuu 2007</p>
<p>Arviointi- ja juurruttamisvaihe:</p> <p>Selvityksen tulosten esittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ISO:n Pohjois-Karjalan maakuntajaoston kokous ○ Karpalo-hankkeen ohjausryhmä ○ Harjoittelun kautta vanhustyöhön – vetovoimainen vanhustyö innostaa – seminaari Joensuussa 	<p>9.10.2007</p> <p>19.10.2007</p> <p>23.10.2007</p>

LIITE 2: Haastattelulomake

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan sekä oppilaitosyhteistyön vahvistaminen
Pielisen Karjalan vanhuspalveluiden kehittämissyksikkö Karpalossa

Haastattelut/elo- ja syyskuu 2007

Haastateltava: _____

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan historia/olemassa olevat toimintamallit

Minkälaista T&K-yhteistyötä olet tehnyt Karpalon kanssa/Karpalossa? Miten yhteistyö sai alkunsa?

Mitä konkreettista on mielestäsi saatu aikaan?

Minkälaisia kokemuksia sinulla on Karpalon T&K-toiminnasta ja siihen liittyvästä yhteistyöstä? (onnistumiset, epäonnistumiset)

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulevaisuus

Mitä sosiaalialan kehittämissyksiköiden T&K-toiminnan kehittämiseen mielestäsi tarvitaan? (keneltä, missä, milloin)

Minkälaisia reunaehtoja kehittämissyksiköiden T&K-toimintaan mielestäsi liittyy?

Kehittämissyksiköiden ja oppilaitosten yhteistyö T&K-toiminnassa

Mitä kehittämissyksiköiden ja oppilaitosten T&K-toiminnan kehittämiseen mielestäsi tarvitaan?

Mitkä ovat mielestäsi yhteistyön kriittiset pisteet; sudenkuopat ja menestystekijät?

LIITE 3: Haastatteluaineistosta nousevien teemojen tiivistäminen

Tutkimuskysymys 2: Mitä oppilaitosyhteistyön kehittämiseen tarvitaan?

Aineistosta nousevat teemat:	Tiivistetyt teemat:
<ul style="list-style-type: none">○ Yhteinen teema ja tavoite○ Rakenteet ja pysyvät yhteistyön käytännöt○ Riittävät resurssit○ Aikaa, työntekijöitä, toimintaresursseja○ Konkreettiset yhteistyön paikat; yhteiset tilaisuudet, foorumit○ Yhteiset kehittämishankkeet○ Tutkimusmenetelmäopintojen vahvistaminen○ Käytäntölähtöisyyden vahvistaminen○ Eri koulutusorganisaatioiden yhteistyötä○ Vastuualueiden määrittäminen	<ul style="list-style-type: none">○ Pysyvät yhteistyön rakenteet ja riittävät resurssit○ Tiedonvaihto ja konkreettinen yhteistyö○ Käytäntötutkimuksen ja tutkimusmenetelmäopintojen vahvistaminen

Tutkimuskysymys 3: Mitkä ovat yhteistyön kriittiset pisteet?

Aineistosta nousevat teemat:	Tiivistetyt teemat:
<ul style="list-style-type: none">○ Sitoutuminen, jatkuvuus○ Yhteistyön rakentaminen on pitkäjänteinen prosessi○ Sopimukset, selkeys, konkreettisuus○ Dialogisuus○ Eri organisaatioiden tehtävien ja roolien määrittely○ Työelämälähtöisyyden huomioiminen○ Organisaatioiden sitoutuminen ja henkilösidonnaisuus○ Yhteistyön koordinointi○ Arviointi ja vaikuttavuus○ Kumppanin intressien huomioiminen	<ul style="list-style-type: none">○ Sitoutuminen ja jatkuvuus○ Tehtävät, roolit ja sopimukset○ Työelämälähtöisyyden varmistaminen

LIITE 4: Yhteenveto vanhuspalveluiden kehittämisyksikkö Karpalon tutkimus- ja kehittämistoiminnan kehittämishaasteista

